

Ügyfélnek lenni – informálnak lenni

Mint tudjuk, a közigazgatási eljárások egyik részvevője az eljárást lebonyolító hatóság – a másik oldalon ott van az ügyfél (ott vannak az ügyfelek).

Mind törvényességi szempontból, mind az eljárás hatékonysága miatt alapvető, hogy az ügyfél időben tudomást szerezzen az eljárás megindításáról és a számára rendelkezésére álló (ügyféli) jogokat időben gyakorolhassa. Ennek elmaradása mindkét fél számára hátrányos, hiszen

- *csorbítja az ügyfél jogait (azokat nem tudta az alapeljárásban időben érvényesíteni)*
- *feleslegesen növelheti a jogorvoslatok számát (és ezzel a hatóságok gondját).*

A közigazgatási eljárás szabályairól szóló 2004. évi CXLI. törvény (Ket.) szerint a hatóság köteles az eljárás megindításáról 5 napon belül értesíteni az ismert (elismert) ügyfelet és az ismert ellenérdeket. Ez mind a hivatalból, mind pedig a kérelemre indult eljárásra érvényes – és ettől csak kivételes esetben lehet eltekinteni. Ennek alapján tehát egy környezetvédelmi társadalmi szervezet akkor számíthat az eljárás megindításáról szóló közvetlen „ügyféli értesítésre”, ha:

- *az eljárás megindítását a hatóságnál maga kezdeményezte (pl. környezetveszélyeztetésre, környezetkárosításra való hivatkozással a Kvtv. 99.§/1/bek. a.) pontja alapján), vagy*
- *időben tudomást szerezve a szándékról az illetékes hatóságnál „elrejelzi”, hogy az adott (és környezetvédelminek minősül) ügyben a Kvtv. 89.§/1/bek. alapján ügyfélként kíván majd részt venni. Amennyiben az eljárás ténylegesen megindul, arról 5 napon belül értesítést kell kapnia.*

Nyilvános közzététel az eljárás megindításáról

A Ket. lehetővé teszi, hogy az eljárás megindításáról a hatóság hirdetményi úton, vagy közhírré tétellel (helyben szokásos módon, a helyi lapban stb.) értesítse az ügyfeleket. Ezek az aktusok annyiban könnyítik a hatóság dolgát, hogy az egyébként „sokszereplős” eljárásokban nem kell egyenként felkutatnia az érintetteket, ugyanakkor esélyt adnak arra, hogy az érintettek mégis tudomást szerezhessenek a meginduló eljárásról.

Alkalmazásukra akkor kerülhet sor, ha:

- *az adott eljárásnak nagyszámú érintettje van,*
- *az eljárás egyébként jelentős (elre pontosan meg nem határozható) számú ügyfelet érint,*
- *az ügyfelek körét vagy a hatásterület határait nem lehet pontosan megállapítani.*

A Ket. a későbbiekben úgy rendelkezik, hogy amikor az ügyfeleket az eljárás megindításáról hirdetményi úton értesítették, akkor az eljárásban hozott határozatot is így kötelező közzétenni.

A hatásterület és a „jelentős számú érintett” problémája

A *létesítmény hatásterülete* a Ket.-ben új fogalom. Tisztázására a törvény tesz ugyan egy bártortalan kísérletet, de még várhatóan évekre telik, míg kialakul az egységes értelmezési gyakorlat. A beruházást elszenvadlakosság nyilván tágabb körben gondolkodik – míg a hatóság nyilván szívesen kiterjeszti az érintettek körét.

Levegőben lóg a „jelentős számú” érintett mibenléte is. Tapasztalatunk szerint logikus, hogy az útépitések, vízrendezések, üzletközpontok, benzinkutak, parkolóházak, sugárzó létesítmények, hulladéklerakók és egyéb stb. telepítése „jelentős számú ügyfelet érint” – életminőségüket, környezetüket súlyosan megterhelő – beruházások. Még hozzá méretüket függetlenül – jellegüknél fogva. Vagyis a környék lakói igenis „jelentős számú érintettek”. És ezek az érintettek joggal várják el, hogy a készülő – beruházásról (rendezési tervek, fejlesztési koncepciókról) megfelelő időben, megfelelő minőségű információkhoz jussanak.

Egyes ágazati jogszabályok azonban másképp rendelkeznek. Az utak építésével kapcsolatos eljárásokban például nem a hatásterületen élők számítanak ügyfeleknek, hanem kizárólag az út nyomvonalának területével közvetlenül határos ingatlanok tulajdonosai (2005. évi LXXXIII. tv. 81.§). Ez a törvény még a „levegős jogszabály” által alkalmazandó védelmi övezeten belül lakók ügyféli jogosultságát sem ismeri el.

Még ennél is súlyosabb korlátozással számolhatnak a mobiltelefon sugárzó létesítmények (antennatartó tornyok) telepítésével érintettek, hiszen ezekben az építési eljárásokban példátlan módon még a közvetlen telekszomszédoknak sem adnak ügyféli pozíciót.

A környezetvédelmi társadalmi szervezetek ügyféli jogállása, tájékoztatása

A Ket.-ben meghatározott ügyekben külön törvény ügyféli jogállást biztosíthat azoknak a társadalmi szervezeteknek, amelyeknek a nyilvántartásba vett tevékenysége valamely alapvető jog védelmére vagy valamilyen közérdek érvényre juttatására irányul. Ehhez igazodik a környezetvédelmi törvény (Kvtv.) azon rendelkezése, mely szerint a környezetvédelmi érdekeik képviselőit létrehozott egyesületeket a környezetvédelmi közigazgatási hatósági eljárásokban megfelelő területükön az ügyfél jogállása illeti meg.

A Kvtv. szerint feljogosított szervezeteket nyilvános közzététellel kell tájékoztatni az eljárás megindításáról. Erről a „környezetvédelminek minősülő eljárások esetében (környezeti hatásvizsgálat, környezeti felülvizsgálat, vízjogi létesítési engedélyezés, bányatelek bányászati, telephely engedélyezések stb.) értelemszerűen az engedélyező hatóságok gondoskodnak.

Közzététellel kapcsolatos egyéb tudnivalók

A hirdetmény kifüggesztésének vannak kötelező és vannak lehetséges helyei. A hirdetményt a hatóság hirdető táblájára – függetlenül más megjelentetési helyeitől – mindig ki kell függeszteni. Ezen felül közzé kell tenni a központi elektronikus szolgáltató rendszeren („Kormányzati portál” www.meh.hu) és a hatóság saját honlapján is. A döntés kifüggesztésének és az internetes honlapon való megjelentetésének azonos napon kell megtörténnie.

Mérlegelés alapján lehet segítség van továbbá a döntés helyi lapban, valamint a hatóság hivatalos lapjában történő közzétételre is. Az elbírálás általában „közérdek közleményként” jelenik meg, a honlapokon pedig az „üvegzsze” vagy a „közérdek határozatok” rovatban.

Az elektronikus információszabadságról szóló törvény (Eitv.) 2008 júliusától minden település részére kötelezővé teszi a nyilvános elektronikus honlap fenntartását (közös honlapot is megkötethetnek). A honlapokon a településre, annak tevékenységére és gazdálkodására vonatkozó mintegy 35-féle adatot közérthető formában kell nyilvánosságra hozni és – frissítési kötelezettség mellett – legalább egy évig ott tartani. A minisztériumok, megyei önkormányzatok és megyeszékhelyek közzétételi gyakorlatát nyomon követik a civil jogászok (www.jogalkotas.hu).

Figyelem! 15 napunk van!

Akik tehát követni szeretnék, hogy a környezetükben milyen beavatkozások várhatóak (milyen új eljárások indultak, milyen döntések születtek), azoknak a sajtóban, illetve a hatóságok honlapjain folyamatosan figyelniük kell az erről megjelentetett hirdetményeket. Mivel hirdetményi kézbesítés esetén a döntés a kifüggesztést (megjelentetést) követően tizenötödik napon közöltnek tekintendő, ennek lejárta után már aligha van remény az elmulasztott fellebbezés sikeres pótlására.

A növényvéd szer-maradékok mértékének közzététele – a Kötháló 2007. májusi téma-vizsgálatának eredménye

A piacokon, kereskedelmi hálózatokban forgalomba hozott növényi termékekben (zöldség, gyümölcs) és a felületükön megengedett növényvéd szer-maradék mértékér l, a megengedett határértékek feletti minták nyilvánosságra hozataláról közzététel formájában kell gondoskodni. Tanácsadóink a Polgármesteri Hivataloktól, illetve a Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Növény- és Talajvédelmi Igazgatóságaitól levélben kértek tájékoztatást, hogy hol és miként érhető el hivatalukban és milyen módon történik meg az 5/2002. (II. 22.) EüM-FVM együttes rendelet szerinti nyilvánosságra hozatal. Eredmény:

A vizsgálat id szaka alatt nem találtunk egyetlen állampolgárt sem, akik a hivatalokban ilyen tartalmú hirdetményt kerestek és találtak volna, de a megyeszékhelyek Polgármesteri Hivatalainak felében maguk az ügyintézők sem találtak még közzétételre szánt vizsgálati eredményekkel. A jelenlegi eljárás szerint elenyésző annak lehet a segítsége, hogy a környezettudatos vásárló teljes körű információt kapjon arról, hogy hol és milyen termékek körében érdemes óvatosabban válogatnia.

A Környezeti Tanácsadó Irodák Hálózata szerint a közzétett hirdetményeknek a Polgármesteri Hivatalok hirdető tábláin 15 napra való kifüggesztése nem alkalmas és nem elégséges eljárás a fogyasztók alapos tájékoztatására. A 15 napos kifüggesztési idő nem elegendő arra, hogy pl. a szezonális termékek esetében egy év múlva emlékeztesse a vásárlókat a növényvéd szer-maradék elírásoknak nem megfelelő minták adataira (pl. származási hely). Legalább egy éves, internetes közzététel felelne meg a fogyasztói érdekeknek.

Az Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium tájékoztatása szerint honlapjuk (www.fvm.hu) Élelmiszerbiztonság menüjének Hírek, közlemények almenüjében a növényvéd szer-maradékokról szóló 5/2002. (II. 22.) EüM-FVM együttes rendelet 2/A §-a alapján a megengedett határértéket meghaladó növényvéd szer-maradék, illetve termésközelítő anyagból származó toxikus anyagtartalom esetén a termék, illetve az elen r zött személy nevének és székhelyének, valamint a mintavétel időpontjának, a növényi termék nevének és határérték feletti szermaradék tartalmának megjelölésével a vizsgálati eredmények közzétételre kerülnek. Sajnos, csak az év végi összesítés válik elérhetővé, holott a primár és nyári eledeleink ekkor már emlékeinkben sem élnek...

Tegyük együtt környezeti ügyekben a közzétételek és hirdetmények állampolgárok számára is használható megjelentetéséért: keressünk, tájékozódjunk, kérdezzünk, tegyük szavá!

Környezeti ügyekben érintett hatóságok:

- Országos Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelet, regionális környezetvédelmi felügyeleti ségek (www.kvvm.hu),
- Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat és területi szervei (www.antsz.hu),
- bányakapitányságok (www.mbfh.hu),
- növény- és talajvédelmi igazgatóságok (www.ontsz.hu),
- erdészeti igazgatóságok (www.aesz.hu),
- közlekedési igazgatóságok (www.nkh.hu),
- fogyasztóvédelmi felügyeleti ségek (www.fvf.hu),
- önkormányzatok.

Kiadta:

Környezeti Tanácsadó Irodák Hálózata

Szerkesztette:

dr. Kalas György, F. Nagy Zsuzsanna

Felhasznált jogforrások:

- A környezet védelméről szóló 1995. évi LIII. törvény (Kvtv.)
- A közigazgatási eljárás szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (Ket.)
- Az elektronikus információszabadságról szóló 2005. évi XC. törvény (Eitv.)

További tájékoztatás:
Környezeti Tanácsadó Irodák Hálózata
kothalo@zpok.hu
www.kothalo.hu
8200 Veszprém, Zrínyi u. 3/1.
Tel/fax: 88/427-792

www.greenfo.hu

Környezetbarát újrapiírásra nyomva.

A kiadvány megjelentetését az Ökotárs Alapítvány támogatta.

19.

Közzététel, hirdetmények környezeti ügyekben

- avagy miként teljesítik a hatóságok közzétételi kötelezettségeiket környezeti ügyekben? -

Környezeti Tanácsadó Irodák Hálózata (Kötháló)

www.kothalo.hu

2008